

Uolo ut vbi ego sum: et ipsi sint. sed addidit: **DECI.** Effe enim cum illo magis bonum est. nam et miseri pnt esse vbi est ille: sed beati soli sunt cum illo. et ut de visibili quis longe distanti qualescunque sumamus exemplum sicut cecus etiam si ibi sit vbi lux est: non est tamen ipse cum luce: sed absens est a parte ita non solum infidelis sed etiam fidelis: cum esse nunquam possit vbi non sit christus: non est tamen ipse cum christo per spiritum. nam fidelis non est dubitandum esse cum christo per fidem. sed hoc dicitur spe cie illa dicebat: in qua videbimus eum sicuti est. vnde adiunxit: **Ut videant claritatem meam quam dedisti mihi. Ut videant dicitur: non: Ut credant. fidei merces est ista: non fides. CHRYS.** Non autem dicitur: Ut percipiant gloriam meam: sed **Ut videant:** hoc occulte insinuans quoniam omnia requies ibi est filius dei videre. Dedit autem ei pater claritatem quam eum genuit. **AVG.** Cum ergo viderim claritatem quam dedit pater filio: etiam si eam videri hoc loco intelligamus: non quam per equali filio gignens eum dedit: sed quam facto hoc filio dedit post mortem crucis. Tunc fiet iudicium: tunc tollet ipse ne videat claritatem domini quam nisi illam quam deus est. si ergo finem id quod filius deus est accipiamus hoc dictum: Uolo ut vbi ego sum et ipsi sint me: cum in parte cum christo erimus: quod cum dixisset: **Et videant claritatem quam dedisti mihi. continuo subiunxit: Quia dilexisti me ante constitutionem mundi.** In illo enim dilexit et nos ante constitutionem mundi: et tunc predestinavit quod in fine facturus est mundi. **BED.** Claritatem igitur vocat dilectionem quam ipse dilectus est a patre ante mundi constitutionem: in illa claritate et nos dilexit ante constitutionem mundi. **THEO.** Postquam ergo pro fidelibus orauit: et tot illis precibus promissit: ponit quoddam primum: et propria mansuetudine omnium dicens: **Patris iuste mundus te non cognouit. quod ego cupere cunctos homines consequi dicta bona que quidem pro fidelibus implo ratur: sed quod ignoraauerunt te: id non contingit gloria et coronas.** **CHRY.** Vides autem mihi hoc et anxius dicere: quoniam cum quod ita bonus et iustus est cognoscere noluerunt. non igitur hoc est quod iudei dicunt: **Quoniam ipsi quidem te cognoscunt ego vero ignoreo: sed contrarium est. vnde subdit: Ego autem cognos ci te: et hi cognouerunt: quia tu me misisti: et notum feci eis nomen tuum: et notum facia per spiritum sanctum eis perfectam cognitionem dando.** Si autem didicerint quis es tu: scient quia ego non sum separatus a te: sed valde amatus et proprius fili us et coniunctus. Hoc vero suasi eis: ut ego maneam in eis: et sic fide que est in me et amatores seruabunt certissime et hoc est quod subdit: **Ut dilectio qua dilexisti me in ipsis sit: et ego in ipsis. quod o. Ipsis me amantibus ego manebo in eis.** **AVG.** Vel aliter. Quid est cum cognoscere nisi vita eterna quam mundo donato non dedit: recedente dedit. Propter ream itaque mundus non cognouit: quia iustus es. hoc meritis eius ut non cognosceret retribuisti: et propterea mundus re conciliatus cognouit quia misericors es: et ut cognosceret non ei merito sed gratia subuenisti. denique sequitur: **Ego autem cognoui te. Ipse fons gratie est deus natura: homo autem de spiritu sancto et virgine ineffabili gratia. denique quia gratia dei per iesum christum est dei: et hi cognouerunt: ipse est mundus re conciliatus: sed id quod tu me misisti. ergo gratia cognouerunt.** Et notum feci eis nomen tuum per fidem: et notum facia per spiritum: ut dilectio qua dilexisti me in ipsis sit. Qualis est vita locutus tali et amplius usus est: Bonum certamen certauit: non autem: Bono certamine: quod visitatus diceret. quod autem dilectio qua per dilexit filium est in nobis: nisi quia membra eius sumus: et in illo diligimur cum ipse diligat totum. id est caput et corpus. Et id subiunxit: **Et ego in ipsis. Est enim in nobis tanquam in templo suo: nos autem in illo finem quod caput nostrum est.** **CA. XVIII.**

Ec cum dixisset iesus: egressus est cum discipulis suis trans torrentem cedron: vbi erat hortus in quem introiit ipse et discipuli eius: Sciebat autem et iudas qui tradebat eum locum: quia fre-

quenter Iesus conuenerat illuc cum discipulis suis. **AVG.** Terminato sermone quem post cenam dominus ad discipulos habuit: adiuncta oratione quam orauerat ad patrem eius passionem iohannes euangelista sic expressus est. **Decum dixisset iesus: egressus est cum discipulis suis trans torrentem cedron: vbi erat hortus: in quem introiit ipse et discipuli eius.** Non autem continuo hoc factum est: quia eius illa finita esset oratio. sed alia quedam sunt interposita que ab isto pretermissa apud alios euangelistas leguntur. **AVG.** de concordia euangelii. facta est enim contentio inter eos quis eorum videretur esse maior: sicut lucas commemorat. Dixit etiam ipse petro: sicut ipse lucas subiungit: **Eccce sathanas expetit vos ut cribaret sicut triticum: et cetera que ibi sequuntur: Et hymno dicto: sicut Matheus et Marcus commemorant: Exierunt in montem oliueti.** Contextus ergo narrationem Matheus et dixit: **Tunc venit Iesus cum illis in villam que dicitur Bethaniam. Iste locus est quem commemorat hic iohannes: vbi erat hortus in quem introiit ipse et discipuli eius.** **AVGUSTINVS.** super iohannem: Ad hoc ergo valeat quod dictum est: **Decum dixisset: ut non eum ante opinemur ingressum quam illa verba finiret.** **CHRYSOSTOMVS.** Sed propter quid non dixit: **Letans ab oratione venit illuc: quoniam oratio illa fuit loquela propter discipulos facta.** De nocte autem vadit et flumen pertransit: et properat ad locum proditori cognitum: auferens his qui insidiabantur: laborem. et ostendens discipulis quoniam volens ad mortem venit. **ALCIVIVS.** Dicit autem **Trans torrentem cedron: id est cedronem. gentilius enim est grecus. Transit torrentem: quia de torrente passio nis bibit: vbi erat hortus: ut peccatus quod in horto commissum fuerat: in horto videret. Paradisus enim hortus deliciarum interpretatur.** **CHRYSOTO.** Ne autem audiens hortum eum occultari etiam subiungit. **Sciebat autem et iudas qui tradebat eum locum: quia frequenter Iesus conuenerat illuc cum discipulis suis.** **AVG.** Ibi ergo lupus ouina pelle contextus: et inter oues alto patrisfamilias consilio toleratus: didicit: vbi ad tempus exiguum dispergeret gregem insidians appetendo pastorem. **CHRYSOSTOMVS.** Multotiens autem ibi cum discipulis Iesus singulariter conuenerat: de necessariis loquens: et que non erant fas aliis audire. Facit autem hoc in montibus et in hortis maxime purum a tumultibus inquirens semper locum: ne mens impediatur ab auditione. Ideo autem iudas illuc venit quoniam multotiens christus extra pernoctabat. Iussit autem ad domum si putasset eum ibi inuenire dormientem. **THEOPHILVS.** Nouerat etiam iudas dominum festo tempore conuenerat semper docere discipulos aliquod sublime. Erat autem solitus docere huiusmodi mystica in talibus locis: ac quoniam tunc dies erat solennis: arbitratus est illum esse illic et discipulos docere que ad celebritatem spectabant.

Iudas ergo cum accepisset cohortem: et a pontificibus et pharisaeis ministros: venit illuc cum latronibus et facibus et armis. Iesus itaque sciens omnia que ventura erant super eum: processit et dixit ad eos: **Quem queritis? Ruderunt ei: Iesum nazarenum. Dicit ei iesus: Ego sum. Stabat autem et iudas: qui tradebat eum cum ipsis. At ergo dixit eis: Ego sum: abierunt retrorsum: et ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos: quem queritis? Illi autem dixerunt. Iesum nazarenum. Redit Iesus. Dixi vobis quia ego sum. Si ergo me queritis sinite hos abire: Ut impleret sermo quem dixit: quod quos dedisti mihi**

non pidi ex eis queq.

GLO. Ostenderat euangelista quomodo iudas ad lo-
cū ubi christus erat puenire puenit: nūc ostendit quō il-
luc puenit dicens: Iudas ergo cū accepisset cohortem
et pontificibus et pharisaeis ministris: venit illuc cū la-
ternis et facibus et armis. **AVG.** Cohors nō iudeorū
sed militū fuit. A p̄fide itaq; intelligat accepta tāq; ad
tenendū reū seruato ordine legitime potestas: vt nullus
tenentibus auderet obistere: q̄p et manus tanta fuerat
congregata: et sic armata veniebat: vt vel terreret vel etiā
repugnaret: si quis christū defendere auderet. **CHRY.**
Sed qualiter cohorti suaserunt: quia milites erant: pecu-
nariū grā oīa faciebat. **THE.** Facies autē afferūt
et laternas: ne christū latēs i tenebris fugeret. **CHRY.**
Multoties autē alis miserunt cōprehendere eum: sed
non valuerunt. vnde manifestum est q; tunc sponte seipm
dedit. Propter quod subditur: Iesus autē sciens omnia
que ventura erant super eū: processit et dixit ad eos: quē
queritis? **THEO.** Querit autem non vt volens scire
re. Nam vtiq; nouerat omnia que ventura erāt super eū
sed ostendere volens quoniam cum p̄sens esset: ab eis vi-
deri non poterat vel discerni. nam sequitur. Dicit ei iesus
Ego sum. **CHRY.** In medio enim eorū existens exce-
cauit eorū oculos. quoniam enim non tenebre causa erat: in-
dicauit euangelista dicens: Qm̄ habuerūt lāpades. si v-
lāpades non essent: a voce saltē debebant agnoscere. Si
vō et illi ignorabāt: qualiter iudas igno: aut qui cum eo
fuerat continet. Et ideo subdit: Stabat autē et iudas qui
tradebat eum cum ip̄s. Fecit autem hoc iesus ostēdens
qm̄ non solum cōprehendere eum non possent: sed nec
videre in medio existentē: nisi ipse concederet. vnde sub-
ditur: Ut ergo dixit eis: Ego sum: abierunt retro: et ce-
ciderunt in terram. **AVG.** Ubi nunc militum cohortis
vbi terror: et munimen armorū: vna vox turbā odys fe-
rocē armisq; terribilē sine telo vllō percussit: repulsi stra-
uit. Deus enī latebat in carne: et sempiternus dies ita mē-
bris occultabatur humanis: Ut eū laternis et facibus q̄
reretur occidendus a tenebris: quid iudicaturus faciet et
iudicandus hoc fecit. Et nunc vtiq; per euangeliz: Ego
sum dicit christus: et a iudeis expectatur antichristus: vt
retro redeant et in terram cadant: qm̄ deferentes celestia
terrena desiderant. **GRE.** super ezechiel: Quid autē
hoc q; electi in facies: et reprobi retrosum cadunt: nisi q;
omnis qui post se cadit: ibi cadit vbi nō videt. qui vō an-
te ceciderit: ibi cadit vbi videt. Inquis ergo quia in iuisi-
bilibus cadunt: post se cadere dicuntur: quia ibi corruit
vbi quod tunc eos sequitur modo videre non possunt.
Iti vō quia in istis visibilibus semetipsos spōte deiciūt
vt in iuisibilibus erigantur quasi in faciem cadunt: q; tū-
more cōpuncti videntes humiliantur. **CHRY.** De-
mū ne quis dicat: quoniam ipse iudeos ad hoc iduxit vt eū
occiderent: seipsum in manibus eorū tradens: manife-
ste ostendit eis omnia que sufficiebant eos reuocare. S;
quia permanebant in malitia et nullam habebant excusa-
tionem tunc seipsum in manibus eorū tradidit. vnde se
quitur. Iterum ergo interrogauit eos: Quē queritis. Illi
ergo dixerunt: iesum nazarenū. Respondit iesus: Dixi vo-
bis quia ego sum. **AVG.** Audierant primo: Ego sum
sed non cōprehenderat: quia hoc noluit qui potuit qdqd
voluit. verū si nunq; se ab eis permitteret apprehēdi: nō
quidē illi faceret. ppter quod venerat: sed nec ipse face-
ret ppter quod venerat proinde quia tenere volentibus
et non valentibus ostendit potestatem suam. iā tenebant
eū vt faciat de nescientibus volūtate suā. vñ subdit: Si er-
go me queritis: sinite hos abire. **CHRY.** q. d. Si me
queritis: nihil vobis ad hos eō ē. Ecce meipsum trado
v̄s ad vltimā horā ad suos dilectionis conseruantiam
demonstrās. **AVG.** Inimicos iubet: et hoc faciūt quod
iubet: sinunt. I. nunc eos abire quos non vult perire.

CHRY. Unde euangelista ostēdens q; hoc non fuit co-
rum ppositi: sed v̄tis eius qui cōprehensus fuerat subiu-
git: Ut ipse sermo quē dixit quia quos dediti mibi
non perdidit ex eis queq;. Perditionē autē non hanc dixit
rat quē ē mortis: sed illā eternam: euangelista vō et d̄ p̄nti
morte id accepit. **AVG.** Nunquid autē non erant po-
tētia morituri. Cur ergo si tunc morerent: pderet eos. nisi
q; nondū in eū sic credebāt: quō credūt q̄cūq; nō peunt.

Simon ergo petrus h̄ns gladiū eduxit eum
et percussit pontificis seruū et abscidit auriculā ei
dextram. Erat autē nomen seruo malchus. Dicit
ergo iesus petro: Mitte gladiū tuū in vaginam.
Calicē quē dediti mibi p̄ n̄ vis vt bibā illum.

CHRY. Petrus p̄fides in p̄dicta voce dñi et h̄is q;
iam facta erat: armat aduersus eos qui supuenerāt: vñ dē
Simō p̄ pe. ha. gla. edu. cū et p. p̄. ser. S; q̄lter q; iussus
erat nō perā h̄ic: neq; duo vestimēta gladiū h̄z: Mibi vī
dēt hunc formidās p̄passe vultū. **THE.** Vel ad opus
agnī illo indigēs ferebat hūc etiā post cenā. **CHRY.**
S; qualis q; iussus erat nō alapā dare: homicida fīr quia
maxie nō se vlciscī iussus ē: h̄ic autē nō se vlciscēbat: s; ma-
gistrū. Demū nondū p̄fecti adhuc erāt s; videbīs postea
petrū verberatū et hūiliter ferentē. non sine cā autē subdit
Et abscidit eius auriculā dextrā. Vides mibi enī ipetum
apostoli significare: qm̄ ad ip̄s caput ipetū fecit. **AVG.**
Solutus autē h̄ic euangelista ē: nōmē fuit hui? exp̄ssit cum
dicit: Erat autē nō. ser. mal. sicut lucas solus q; eius auri-
culā dñs tetigerit et sanauerit eū. **CHRY.** Tūc. n. mi-
raculū fecit: et erudiēs nos qm̄ eis qui male faciūt b̄fīacē
oz: et v̄tutē reuelās suā. nōmē autē p̄pterea posuit euangeli-
sta: vt h̄is qui tunc legerēt: liceret q̄rere si vere factus sit.
Seruū autē cū sūmī pontificis dicit: q; magnū est qd fecit
est: non solū quia curauit: sed q; curauit eū qui sup eū ve-
nerat: et paulopost alapā datur? erat. **AVG.** Malch?
autē interpretat regnatur. qd ergo auris pro dño ap̄utata:
et a dño sanata significat: nisi auditū amputata vetustate
renouatū: vt sit in nouitate sp̄s et nō in vetustate l̄e: qd
cui p̄nti fuerit a x̄po quis dubitet regnātū: tūc cū x̄po:
quod autē seruus inuētus est: et hoc ad illā p̄inct vetusta-
tē: que in seruitutē generat: sed eū accessit sanitas figura-
ta est et libertas. **THE.** Vel celsio auris dextre serui
principis sacerdotū signū erat surditatis eorū: que p̄eci-
pue in principibus sacerdotū inoleuerat. q; autē denuo re-
stituta sit auris: significat vltimā rep̄ationē intellect? i is-
raeliticis veniēte helia. **AVG.** factū autē petri dñs i
probauit et p̄gredi vltra p̄hibuit. vnde seq̄t. D. er. te. pe.
Mitte gladiū tuū in vaginam. Et enim ille ad patientiā
cōmonendus fuit: et hoc ad intelligentiā conseribendū.

CHRY. Non solum autē minis eū cohibuit: vt mat-
theus refert: sed et aliter consolatur eū dicens: Calicē quē
dediti mibi p̄: non vis vt bibam illū. ostendens qm̄ non
illorū v̄tutis que fiebant erant: sed sue concessionis: et q;
non est deo contrarius: sed obediēs v̄sq; ad mortem.

THE. In eo autē q; ipsam calicē dicit q; sibi grata et
acceptabilis pro salute mortalium mors videatur edis-
serit. **AVG.** Quod autē a patre traditū sibi dicit calicē
passionis: illud est quod ait apostolus. Filio p̄prio non
pepercit: sed pro nobis oībus tradidit eum. verum au-
cto: calicis huius est etiam ipse qui bibit. vnde idē ap̄ls
dicit: Christus dilexit nos: et tradidit seipsum pro nobis.

Lobors autē et tribunus et ministri iudeorū
comprehenderunt iesum: et ligauerunt eum et ad-
duxerunt eū ad annas primū. Erat enī socer cay-
phe qui erat pontifex anni illius. Erat autē cay-
phas qui consilium dederat iudeis: quia expedit
vnum hominem mori pro populo.

THE. Peractis cunctis que sufficiēter se habebāt ad prohibendū iudeos: cū illi hoc nequāq̃ discernērēt tunc duci se pmisit. vnde dicitur: Cohors ergo et trōun⁹ et ministri iudeoꝝ cōprehēderunt Iesum. **AVG.** Compbenderunt ad quē non acceſſerunt nec audierunt: Accedite ad eum et illuminamini. Si enī sic accederent nō euz manibus occidendū: sed recipiendū corde comprehēderent. Nunc autē qm̃ eum illo modo cōprehēderunt ab eo longius recesserunt. Sequitur: Et ligauerunt eum. a quo solui potius velle debuerunt: et erāt forte in eis q̃ postea liberati ab eo dixerunt: Dirupisti vincula mea. Postea vō q̃ persecutores tradente iuda dñm ligauerunt: vt intelligatur iudas non laudabilis vtilitate traditionis huius: sed sceleris voluntate dñabilis subditur: Et adduxerunt eum ad annā prīmū. **CHRY.** Pte delectatōe enī gloriabant in his que fiebant quasi tropheum statuentes. **AVG.** Nec tacet cām cur ita factū sit subdēs. Erat enī socer cayphe: qui erat pontifex anni illius. Merito et mattheus cum id breuius narrare voluisset: eū ad caypham ductū fuisse cōmemorat: quia et ad annam p̃us ideo ductus est: q̃ socer eius fuerit: vt intelligēdū sit hoc eundem cayphā fieri voluisse. **BED.** Quatenus dū a cōsimili pontifice dñatur: ipse quoq̃ minoris criminis reus haberetur. vel fortassis sic domus eius sita erat vt p̃terire eam non possent: sive diuinitus actum ē: vt qui erant affines sanguine sociarent in scelere. Sed quod dīc q̃ esset pontifex anni illius: sonat contrariū legi: in qua p̃ septu erat: vt vnus esset pontifex summus: quo mortuo succederet ei filius suus: sed iam pontificatus ambitione erat infectus. **ALCVI.** Refert enī iosephus istum caypham vnus anni sacerdotum redemisse. Non ergo mirum si iniquus pōtifer inique iudicauerit: sepe qui p̃ avaritiā ad sacerdotium accedit: per iniusticiā in eo seruat

CHRY. Ne autē audiens vincula auditor tumultus recoluit: p̃betie qm̃ mora eius salus fuit orbis terrarū. vnde sequit: Erat autē cayphas qui consiliū dederat iudeis: quia expedit vñ hominem mortuū pro populo: tāta enī ē vītatis supabūdantia: vt et inimici eā psonent.

THEO. Sequebatur autē Iesum simon petrus et alii discipulus. Discipulus autē ille erat notus pōtifici et introiuit cū Iesu in atriu pontificis. Petrus autem stabat ad ostiū foris. Exiuit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici: et dixit ostiari: et introduxit petrus. dixit ergo petro ancilla ostiaria. Nunquid et tu ex discipulis es hominis istius: dicit illi: Non sum. Stabant autē serui et ministri ad prunas quia frigus erat: et calefaciebant se. Erat autē cū eis et petrus stans et calefaciēs se.

AVG. de con. euan. De petri tētatione que inter dñi contumelias facta est: non eodem ordine oēs narrāt. nā ipsas primo cōmemorat mattheus et marcus: deinde petri tētationem. Lucas vō explicat prius tētationes petri: oēm dñi contumelias. Ioannes autē incipit petri tētationem dicere cum dicit: Sequebatur autē iesum simon petrus: et alius discipulus. **ALCVI.** Ex deuotione sequebatur magistrū: quīs a longe p̃pter timorē. **AVG.** Quis sit autē ille alius discipulus: non temere affirmādū est: quia tacet. Solet autē se idē ioannes ita significare et addere: quē diligebat iesus: fortassis ergo et hic ipse est.

CHRY. Se autē occultat hūilitatis gratia: etenim h magnā rectitudinē enarrat quō oibus fugientibus ipse sequitur: sed preponit sibi petrū et suis ipsius coactus est meminit: vt dicas qm̃ certius alijs enarrat ea que facta sunt in atrio quasi intus exis. Succidit autē p̃p̃riā laudē subdens: Discipulus autē ille erat notus pontifici: et introiuit cum Iesu in atriu pontificis: non enī hoc vt magnū quid

de seipso ponit: sed quia dixit q̃ intrauit cum iesu solus: vt non estimes hoc excelsie mentis eē addit cām. Igit petrū venisse illuc amoris fuit: non intrasse: aut intra timorē vnde sequit: petrus autē stabat ad ostiū foris. **ALCVI.** foris stabat qui negaturus erat dñm: nec erat in chāsto: qui chāstū confiteri non erat ausus. **CHRY.** S3 quomā et petrus intrasset vtiq̃ vōmū si ei concessum eēt indici cavit lubdēns: Exiuit ergo discipulus alius: qui erat notus pontifici: et dix. of. et introduxit petrū. Ideo autē ipse eū non introduxit: quia chāsto adhibebat et sequebatur eū. Sequitur: Dixit ergo ancilla ostiaria: Nunquid et tu ex discipulis es hoīs istius: dicit illi: Non sum. Quid dicitis o petre: Nōne prius dixisti: Et si oportuerit aiam meam pro te ponam: quid ergo factū est: qm̃ nec ostiari fers in interrogationē: non erat miles qui interrogabat: sed ostiaria vilis. negs dixit: Seductoris discipulus es: sed hoīs illius: quod miserentis erat. dicit autē: Nunquid et tu: quā ioannes intus erat. **AVG.** Sed quid mirū si de vera predictis: hō autē falsa p̃sumpsit. Sane in ista que iam cepta ē negatione petri debemus aduertere non solū ab eo negari chāstū: quid ergo factū est: qm̃ nec ostiari fers in interrogationē: non erat miles qui interrogabat: sed ostiaria vilis. negs dixit: Seductoris discipulus es: sed hoīs illius: quod miserentis erat. dicit autē: Nunquid et tu: quā ioannes intus erat. **AVG.** Sed quid mirū si de vera predictis: hō autē falsa p̃sumpsit. Sane in ista que iam cepta ē negatione petri debemus aduertere non solū ab eo negari chāstū: quid ergo factū est: qm̃ nec ostiari fers in interrogationē: non erat miles qui interrogabat: sed ostiaria vilis. negs dixit: Seductoris discipulus es: sed hoīs illius: quod miserentis erat. dicit autē: Nunquid et tu: quā ioannes intus erat.

CHRY. In sermone de petro et helia: Jecirco autē diuine. pudentie secretū pmisit vt prius ipse laberet petrus. quo erga peccantes duriorē iniam propriā casus intuitu iparet. Petrus enī oibis terrarū doctor et magister peccauit et veniā impetravit: vt hec indulgentie norma et regula iudicantibus preberet. Jecirco enī non angelis arbitro: cōmissam sacerdotij p̃tatem: ne cum ipsi minime peccarent: in peccatoribus sine misericordia vindicaret. Dō passibilia supra hoīes ordinatur vt dñi ipse i alijs suis ascolit passiones: mīte apud eos se prebeat et benignū. **THEO.** Quidā tñ inanē quandā grām appropian: tes petro dicunt q̃ ideo negauit petrus quonia volebat semper esse cū chāsto: et sequi continue. Nōuit enī q̃ si faceret se eē de chāsti discipulis: diuideret ab eo: et non hiet vltra spaciū sequendi videndiq̃ dilectū. vnde simit labat se officiū gerere ministroꝝ: ne vultus mesticia cognitus excluderetur. vnde sequit: Stabant autē serui et ministri ad prunas: quia frigus erat et calefaciebant se. Erat autem et petrus stans cum eis et calefaciens se. **AVG.** **GVST.** Nō hyems erat et tñ frigus erat quale solet ē equinoctio verno accidere. **GRE.** ij. mo. Jam autē int a charitatis calore petrus torpuerat et ad amorē p̃nti vite quasi ad p̃secutorū prunas infirmitate estuante recalcaba.

THEO. Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis et de doctrina eius. Respondit ei iesus: Ego palam locutus sum mūdo. Ego semp docui in synagoga et in templo quo oēs iudei cōueniunt: et in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierūt quid locuti sum ipsis: ecce hi sciunt que dixerim ego.

CHRY. Quia xpo nullū crimen inferre poterat de discipulis interrogabāt. vnde dī: Pōt. er. in. le. de di. fortassis vbi erant: vel cuius grā eos collegit hoc autē dicebat quasi seditiosum et nouarū rerū factorē eū redarguere volens: quasi nullo alio attēdente ei q̃ eius discipulis. **THE.** Explozat insup de doctrina. vñ sequitur Et de doctrina eius cuiusmōdī. s. forat vtrū a lege dīctes: pane

pans et aduersa moysi: ut exinde occasione concepta ut
dei emulū perdat. **ALCVI.** Non enim cognoscere ve
ritatis amore interrogat: sed ut eam inueniret qua eū accu
sare potuisset et tradere romano p̄fidi ad dānādū. Sed
dñs ita ipauit r̄n̄sionē: ut nec veritatē taceret nec se dese
dere videret. Sequitur enī: R̄ndit et iesus: Ego palā locut⁹
sum mundo. ego semp̄ docui in synagoga et in tēplo quo
omnes iudei pueniūt: et in occulto locut⁹ sū nihil. **AVG.**
Non p̄tereūda nascitur h̄c questio. si enī ipsi discipu
lis nō loquebat palā: sed hora p̄mittebat qñ palā fuerat
locuturus: quō palā locutus ē mūdo. Deinde ipsi disci
pulis suis multo manifestius loquebat qñ cū eis erat re
motus a turbis. tūc enī et p̄bolas ap̄iebat: quas clausas
p̄ferebat ad alios. Sed intelligendū est ita eū dixisse Pa
lā locutus sū mūdo: ac si dixisset. Multi me audierunt
et rursus nō erat palam: q̄ nō intelligebāt: et q̄ secul⁹ di
scipulis loq̄batur nō in occulto v̄tq̄ loquebatur. Quis
nāq̄ in occulto loq̄tur qui coram tot hoībus loq̄tur: p̄e
seruit si hoc loq̄tur paucis: quod per eos velit innotescere
multis. **THEO.** Reminiscitur autē h̄c p̄phetia q̄ dicit.
Tū in occulto locutus sū: nec in occulto terrē tenebroso.
CHRY. Vel locutus ē quidē in occulto: s̄ non ut h̄
estimabāt trepidās et seditionē faciēs: s̄ vbi multorū au
ditiōne sup̄iora erant que dicebant. volēs autē ex sup̄a
bundantia fidei dignū p̄stare suum testimoniū subdit:
Quid me interro. Inter eos qui audi. qd lo. sū ipsi. Ecce
h̄i sciūt que dixi ego. q. d. Tu me de meis interrogas: in
terroga inimicos meos q̄ infidiātur mihi. sicut autē hec v̄
ba p̄fidentis in eorū que dicta erāt veritate. hec ē enī ve
ritatis inalterabilis demonstratio: cū inimicos q̄s inuē
cat testes. **AVG.** Ipsa enī que audierāt et nō intellexerāt
talīa erāt ut nō possent iuste ac veraciter crimīari: Et quo
tiscūq̄ interrogando tentarūt ut inuenirēt vnde accusarēt
eum: sic eis r̄ndit: ut oēs eorū retūderent doli: et calūnie
eorū frustarentur.

Hec autē cum dixisset: vnus assistēs ministrozū
dedit a palam iesu dicens: Sic respondes pontifi
ci. Respondit et iesus: Si male locutus sum: testi
moniū perhibe de malo: si autem bene: quid me
cedis. Et misit eum annas ligatum ad caypham
pontificem.

THEO. Cum iesus astātiū interpellasset testimoniū
volēs se minister excusare q̄ nō eēt de h̄is q̄ admirabant
iesū p̄cussit eū. vñ d̄: hec autē cū dixisset vñ assistēs mi
nistrozū dedit alapā iesu dicens: sic r̄ndes p̄ntifici. **AVG.**
De eō. eūā. Hic sane ostēdit q̄ annas p̄ntifex erat: nōdū enī
erat missus ad cayphā cū hoc diceret: Et hos duos anna
et cayphā p̄ntifices cōmemorat et lucas i initio euāgelij
sui. **ALCVI.** Disciplet p̄phetia: Dedi maxillā meā p̄cu
tienti: s̄ iesus iuste p̄cussus m̄suecē r̄ndit. vñ seq̄r: R̄ndit
et iesus: Si male locut⁹ sū testimoniū phibe de malo:
si at̄ bñ qd me cedis. **THEO.** q. d. Si h̄es ex h̄is q̄ nūc
a me plata sūt resp̄dere: onde q̄ male dixi: qd si neq̄s
qd furis: vel et sic: Si p̄perā docui cū i synagoga doce
bā: certifica p̄ncipē sacerdotū: q̄ sic recte docui: ita ut et
vos ministri mirarentur: qd me nūc cedis. quē p̄t̄ admi
rabaris. **AVG.** Quid ista r̄nsione veri: m̄suecē: iu
st̄: Qui enī accepit alapā nūqd vellet eū qui p̄cussit aut
celesti igne p̄sumit: aut terra debiscēte sorberi: aut corp̄
tū demonio volutari: aut et alia huiusmōi q̄libet p̄ea vel
et grauiozū p̄iuri. qd h̄oz p̄ potētā iubei n̄ potuiss̄ p̄ quē
fact⁹ ē mūd⁹. nisi patiētia nos docer̄ maluiss̄ q̄ vicis mū
dus. Hic dicit aliq̄s: cur nō fecit qd ipse p̄cepit: p̄cutiēti
s. nō sic r̄ndere: s̄ maxillā debuit alterā p̄be. Quid q̄
et m̄suecē r̄ndit: et nō solū maxillā alterā itez p̄cussuro: s̄
totū corp⁹ figendū p̄pauit i ligno et hic pot̄ demonstra
uit sua illa p̄cepta patiēte nō ostēdite corp̄is: s̄ cor
dis p̄patoe fideā. fieri enī pōt ut alterā maxillā visibili

ter hō p̄bebat irat⁹ quāto ergo melius et respondet vera
p̄acatus: et ad p̄ferenda grauiozā tranquillo animo sit
paratus. **CHRY.** Quid igitur consequēs erat: nisi aut
redargere aut acceptare quod dictum ē. sed hoc non fig
ea enī q̄ fiebat nō erant iudiciū: sed seditio et tyrannis.
Non inueniēs aut quid plus facerēt: mittunt eū ligatum
ad cayphā. vnde sequitur: Et misit eū annas ligatū ad cay
pham pontificem. **THEO.** Suspicantes hunc cum astu
tior esset excogitare aliquid posse aduersum iesum dignū
morte. **AV.** Ad illum autē sicut matthe⁹ dicit. Ab initio
dicebatur qm̄ ipse erat illius anni p̄ncip̄s sacerdotum.
Alternis quippe itelligēdi sūt solere annis agere pontifica
tum: et credendū ē fm̄ voluntatē cayphe id esse factū. v̄t
sum p̄mo ad annā ducerent: vel et domos eorum ita sit
isse positas: ut non deberet annas a transeuntibus p̄ce
riri. **BED.** Quod autem dicit Ligatum: non sic intelli
gendū q̄ tunc tm̄ fuerit ligat⁹ sed tunc ligatus ē cū est ca
ptus: itaq̄ ligatū ad caypham misit: sicut sibi fuerat p̄e
sentatus: siue fieri potuit ut ad horā solueretur quaten⁹
discuteretur: post hoc discussus iterum ligaretur: et sic ad
cayphā mitteretur.

Erat autem simon petrus stans et calefaciens
se. Dixerunt ergo ei: Nunquid et tu ex discipulis
eius es. Negauit ille et dixit: Non sū. Dicit ei vn⁹
ex seruis pontificis cognatus eius cui⁹ absce dit pe
trus auriculam. Nōne ego te vidi in horto cū illo
Iterum ergo negauit petrus: et statim gallus can
tauit.

AV. Cum dixisset euāgelista q̄ iesū ligatū miserat an
nas ad cayphā: reuersus ē ad locū narrationis: vbi reliq̄
rat petrus: ut explicaret quod in domo anne de trina eius
negatione cōtingerat. vnde dicitur: Erat autē simō petrus
stans et calefaciēs se. Hic recapitulat q̄ ante iā dixerat.
CHRY. Vel multo stupore detinebatur: qui seruicus
erat: ut deducto iesu de cetero non moueret. Sed hoc sit
ut discas. quāta nature sit ibecillitas: cū de hominē de
reliquerit: et interrogat⁹ rursus et negat. vnde sequitur. Di
xerūt ergo ei: Nunquid et tu ex discipulis eius es. Negauit
ille: et dixit. Non sū. **AV.** de con. eūā. Hoc loco inueni
mus nō ante ianuā sed ad focū stantē: secundo negasse pe
trū quod fieri nō posset: nisi iā redisset postea q̄ foras exi
erat ut mattheus dicit. neq̄ enī iā exierat: et foras vidit
eū altera ancilla: sed cū exire eum vidit. i. cū surgeret et exi
ret: anima duertit eum: et dixit h̄is qui erant ibi. i. q̄ simul
erat ad ignē i. arrio. Et hic cū iesu nazareno erat. Ille at̄
q̄ foras exierat hoc audito rediēs iurauit illis cōtra nitē
tib⁹ q̄ nō noui hominē. deinde in eo q̄ iōannes h̄c ait: Di
xerūt: Nunquid et tu ex discipulis ei⁹ es. qd redeūti et stan
ti dictū intelligim⁹. Hoc quoq̄ confirmat: nō illā tm̄ alte
rā ancillā quā p̄memorat: in hac secūda negatiōe matthe
us et marcus: sed et aliū quēdā p̄memorat lucas cū petro
illud egisse. vñ iōanes dicit: Dixerūt ergo ei. Iōannes autē
secutus de tertia petri negatione ita explicat: Dicit vñ ex
seruis pontificis: cognatus eius cui⁹ absce dit petrus auricu
lā: Nōne ego vidi te in horto cū illo. Quod mattheus et
marcus nō singulari sed plurali numero enūciāt eos q̄
cū petro agebāt: cū lucas vñ dicat: Iōanes quoq̄ vñ
cū cognatū ei⁹ cuius absce dit petrus auriculā: facile ē in
telligere aut pluralē numerū pro singulari v̄sitata locutio
ne v̄surpasse mattheū et marcū: aut q̄ vnus maxime tāq̄
sciens et qui eū viderat affirmabat. ceteri autē secuti ei⁹ fidē
petri simul v̄gebant. **CHRY.** Sed neq̄ horus i me
morā ei⁹ reduxit eorū que ibi dicta sunt: neq̄ multa oile
ctio quā illic per verba multa. vnde sequit⁹: Iterum ergo
negauit petrus et statim gallus cantauit. **AV.** Ecce neg
dici cōpleta ē predictio: egron cōiuncta p̄sumptio qd
enim factū ē quod ille dixerat: Animā meā pro te po

na: sed factum est quod ille predixerat: **Ter me negabis.**

CHRY. Euangeliste vero pcoriditer negatione petri scripserunt: non discipulus accusantes: sed nos erudire volentes quam malum sit: non deo totum cedere, sed in seipso perfidere. **BED.** Mystice autem per primam petri negationem illi designatur: qui ante passionem ipsi negauerunt eum esse deum: per secundam vero illi qui post resurrectionem eius in diuinitate pariter et humanitate offenderunt. Item per primum gallicantum ipsi designat capitis resurrectio: per secundum illa que in fine celebrabitur totius corporis. Per primum autem ancillam que petrum negare coegit designatur cupiditas: per secundam carnalis delectatio: per vnum seu plures seruos demones qui suadent christum negare.

U Adducit ergo iesum ad cayphas in pretorium. Erat autem mane. Et ipsi non introierunt in pretorium ut non contaminarentur: sed ut manducarent pascha. Exiit ergo pilatus ad eos foras: et dixit quam accusationem asseritis aduersus hominem hunc? Responderunt et dixerunt ei: Si non esset hic malefactor non tibi tradidissimus eum. Dicit ergo eis pilatus: Accipite ergo eum vos: et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei iudei: Nobis non licet interficere quemcumque. Ut sermo iesu impleretur quem dixit significans qua morte esset moriturus.

AVG. Reddit euangelista ad locum narrationis sue ubi eas reliquerat ut explicaret petri negationem. Vnde dicit: Adducit ergo iesum ad caypham in pretorium. Ad caypham quippe ab anna collega et socero eius dixerat missum: sed si ad caypham: cur ad pretorium quod nil aliud vult intelligi quam ubi preses pilatus habitauit. **BED.** Pretorium enim dicitur sedes pretoris. Pretores vero dicuntur perfecti siue preceptores: eo quod ciuibus precepta donent. **AVG.** Aut igitur aliqui virgine cum de domo anne: quo ad audiendum ambo puenerant. Cayphas prexerat ad pretorium presidis et socero suo iesu reliquit eum adducebant: cayphe iam antea visum fuerat ut iesus moreretur: nulla mora interposita est quin occidendus pilato traderetur. Sequitur: Erat autem mane.

CHRY. Antequam gallus cantaret ad cayphas ducitur: mane vero ad pilatum: per que demonstrat euangelista: quoniam per totum intermedium noctis: a caypha interrogatus in nullo redarguitur: et ideo misit eum pilato: sed illa alijs dimittens enarranda: ipse quesuit quod deinceps est. Sequitur enim: Et ipsi non introierunt in pretorium. **AVG.** Hoc est in eas preter domum quam pilatus tenebat si ipsa erat domus cayphe: Cur autem non introierunt exponit subdes. Ut non contaminarent sed manducaret pascha. **CHRY.** Quonia tunc iudei faciebant pascha: ipse vero ante vnam diem tradidit pascha. reseruans suam occasionem septe ferie quam verus pascha fiebat vel pascha dicit totum festum. **AVG.** Dies enim agere cepit azimorum: quibus diebus contaminatio illis erat: in alienigena habitaculo irare. **ALCVI.** Pascha enim proprie dicebatur dies illa qua agnus ad vespere quartadecima luna occidebatur. Septem vero dies sequentes dies azimorum dicebantur: in quibus nihil fermentatum in domibus eorum debuit inueniri: sed tamen dies paschalis inuenit iter dies azimorum: ut apud matheum. Prima autem die azimorum accesserunt discipuli ad iesum dicentes: Ubi vis paremus tibi comedere pascha. Pascha est dies azimorum inueniuntur notati sicut hic: Ut manducarent pascha. pascha enim non imolationem agni hic notat que fiebat quartadecima luna ad vespere: sed magna solennitas que. xv. luna celebrabatur post agni imolationem. quartadecima enim luna omnia sicut et alij iudei

pascha celebrant. quartadecima luna quam magna solennitas celebratur et crucifixus: quartadecima vero luna cepit esse imolatio ex quo captus est in horreo. **AVG.** Quia cecitas alienigena iudicis pretorio contaminari timebat: et fratris innocentis sanguinem non timebat. Nam quod etiam omnia erat et vite dator: quod occidebatur: non eorum scientie sed nescientie deputatur. **THEO.** Si pilatus utique procedens mitius ipse idem egreditur. vnde sequitur: Exiit ergo pilatus ad eos foras. **BED.** Hoc autem erat consuetudo iudeorum: ut quem mortali reus iudicaret: victum presidii traderent: ut dum preses victum cerneret: intelligeret mortis addictum. **CHRY.** Sed videtur eum ligatum et a tot ductum: non estimauit hoc argumentum esse intolerabile accusatio: sed interrogat. vnde sequitur: Et dixit eis: Quam accusa. asser. aduer. hominem hunc? Inconueniens enim dicitur esse iudicium eos rapuisse: supplicium autem illi concedere. Sed illi renuentes ex directo accusatione: et pietatis qui busdam vultur. vnde sequitur: Responderunt et dixerunt: Si non est hic malefactor non tibi tradidissimus eum. **AVG.** Interrogatur atque respondeat ab inuidijs spiritibus liberati: cecum videtur mortui resurgentes: et quod omnia super: stulti sapientes: vtrum sit malefactor iesus: sed ista dicebant de quibus per prophetas iam ipse predixerat: Remittebam tibi mala per bonis.

AVG. de eo. euan. Sed videndum est ne pertra sit quod lucas dicit certa in eo dicta esse crimina: Leperum autem illum inquit accusare dicentes: Hunc inuenimus subuertente gentem nostram: et prohibente tributa dari cesari: et dicente se christum regem esse sed secundum iohannem videtur iudei noluisse dicere crimina: ut eorum auctoritate secutus pilatus: quod et obijceret desineret quam do ob hoc tamen nocentem crederet quod sibi ab eis tradidit meruisse. ergo intelligere debemus? et hoc dicitur esse: et illud quod lucas commemorauit. Multa enim dicta et multa risa sunt. Unde in narratione sua quos posuit: quod satis esse iudicauit. nam et ipse iohannes dicit quedam que obiecta sunt quibus locis videbimus. Itaque sequitur: Dicit ergo eis pila. Acci. ei vos et secundum legem vestram iudicate eum. **THEO.** quod d. Quam ad votum iudicium positis et supbia: ac si nihil vniquam prophetarum egerint accipite vos et donante. ego nequaquam talis iudex efficiar. **ALCVI.** Vel hoc dicit. quod d. vos qui legem habetis: citis quid lex de talibus iudicat. secundum quod iustum esse scitis: ita facite. Sequitur: Dixerunt ergo iudei. non licet interficere quemcumque. **AVG.** Sed nonne lex precepit ne malefactoribus preteriti seducto: bus adeo quod illi putabatur peccant? Sed intelligendum est eos dixisse non sibi licere interficere quemcumque: propter festi diem sanctitatem quem celebrare iam ceperant. Ita ne omnes sensus nimirum malicia perdidistis: ut id vos a sanguine innocentium impollutos esse credatis: quod cum iudicandum alteri traditis. **CHRY.** Vel id ipsum cum non interfecerunt: quod multum de prete eorum abscessu erat eis romanis rebus subiactibus. Vel aliter: quod dixerat eis: secundum legem vestram interficite eum: volentes ostendere quod peccatum eius non est iudicium dicitur: Non licet nobis. Non enim secundum legem nostram peccauit: sed crimine eius est publicum quod se regem dixit: vel quod cum crucifigi cupiebat: ut et morte eius diffamant. non autem licebat eis crucifigere. Sed quod alio modo interficiebat: monstrat stephanus ab eis lapidatus. Et id subdit: Ut sermo iesu impleret quem dixit. significans quod morte esset moriturus: quoniam. scilicet. iudeis crucifigere non licebat. aut dicit hoc euangelista: quoniam non ab eis solus: sed et a gentibus debeat interfici. **AVG.** Sic enim legimus apud marcum ubi ait. Ecce ascendimus hierosolymam et filius hominis tradet principibus sacerdotibus et scribis: et tradet eum gentibus. Pilatus autem romanus erat cuius in iudea romani preside miserat. Ut ergo iste sermo iesu impleretur. id est. ut cum sibi traditus gentes interficerent noluerunt eum accipere dicentes: Nobis non licet.

U Introiit ergo iterum in pretorium pilatus: et vocauit iesum. et dixit ei: Tu es rex iudeorum? Respondit iesus: a te meipso hoc dicis: an alij dixerunt tibi de me? Respondit pilatus: Nunquid ego iudeus sum? Gens tua et pontifices tui tradiderunt

derunt te mihi. **Quid fecisti?** Rñdit iesus: Regnū meum non ē de hoc mūdo. Si ex hoc mūdo esset regnum meum: ministri mei vltq; decertarent vt n traderer iudeis. Nūc autē regnum meū nō ē hic. Dixit itaq; ei pilatus: Ergo rex es tu? Respondit iesus. Tu dicis: q; rex sum ego. Ego in hoc natus sum: et ad hoc veni in mūdum: vt testimoniū pbi beam veritati. Omnis qui ē ex veritate audit vocem meā. Dicit ei pilatus: Quid est veritas?

CHRY. Pilatus ab odio iudeoz eripi volens iudicium nō piraxit in longū. vnde dicit: Introiuit ergo iher in pto. pila. et vo. iesu. **THEO.** Scōzū eo q; magnā hēbat de eo suspitionē. Proponēbat autē oia exquisitē rimari: amoro streptu iudeoz. vnde seqtur: Et dixit ei: Tu es rex iudeoz. **ALCVI.** Hīs verbis oñdit pilatus iudeos obiectisse hoc criminis vt diceret se eē regē iudeoz.

CHRY. Vel hoc pilatus a multis audierat q; vō nihil illi hēbat dicere: vt nō multa fieret inuestigatio: qd cōter dicebatur hoc i mediū ducere vult. Seqtur et rñdit iē. A temetipso hoc dī. an alij ti. dī. de me. **THEO.** Inuit ex hoc pilatū eē vecordē ac iudicetē iudicantē: ac si diceret: Si hoc ex teipso loqris pande signa mee rebellis: at si ab alijs pcepisti: inquisitionē fac oziariā. **AV.** Sciebat vtiq; oīs et quod ipse interrogauit: et qd ille rñsus fuit: s; tñ dīci voluit: nō vt ipse sciret: s; vt pscriberet quod voluit vt sciretur. **CHRY.** Nō ergo ignorās interrogat: sed ab ipso accusari iudeos volēs. vñ seqtur: Rñdit pilatus: Nāqd ego iudeus sū. **AV.** Abstulit a se suspitionē qua posset putari a semetipso dixisse: id se a iudeis audisse demonstrans. vnde subdit: Sēns tua et pōtēfices tui tradiderūt te mihi. Deinde dīcōdo: Quid fecisti: satis oñēdit illud ei pro crīe obiectū: tanq; diceret: Si te reges negas: qd fecisti vt traderis mihi. qm mirū nō eēt: si pūēd iudici traderet q; se diceret regē. **CHRY.** Reducit autē pilatū nō valde malū exitem: et vult ostendere q; nō ē hō nudus: sed deus et dei filiū: et quod formidauerat pilatus dissoluit tyrādis suspitionē. vñ seqtur: Rñdit iesus: Regnū meū nō ē de hoc mūdo. **AVG.** hoc ē quod bonū magister scire nos voluit: sed nos voluit: sed pū nobis demonstrāda fuerat vana hōiū dō regno ei opīnio: siue gentiū siue iudeoz: a qbus id pilatū audierat: qm ppea fuisset morte plectendū q; illicitū affectauerit regnū. vel qm solēt regnari inuidere regnari: et v3 cauendū erat: ne huius regnū siue romanis siue iudeis eēt aduersū. Quod si interrogante pilato pūne rñdisset: nō ēt iudeis: s; solis gētib; hoc de se opīnātib; respōdisse videret. S; post rñsionē pilati: iā iudeis et gētib; opportuni aptiusq; respōdit. q. d. Audite iudei et gētes: nō ipedio dominationē v3az in hoc mūdo. Quid vultis āpiū. Venite credēdo ad regnū qd nō ē de hoc mūdo. Quid ē enī ei regnū: nisi credēs in eū qbus dicit. De hoc mūdo nō estis q;uis eos eē vult in mūdo. vñ et hic nō ait: Regnū meum nō est in hoc mūdo: sed nō ē de hoc mūdo. De mūdo ei ē quicqd hōiū a deo qdē creatū: s; ex adā vitāta stirpe gnātum ē. factū ē aut regnū nō iāz de mūdo: qdēd inde in christo regeneratū ē. Sic enī nos deus eruit de piāte tenebrarū et trāstulit in regnū filiū charitatis sue. **CHRY.** Vel hoc dicit. qm nō tenet regnū vt hic reges terreni tenet: sed qm desup h3 principatū q; nō ē hūanus: s; multo maior et clarior. vñ subdit: Si ex hoc mūdo esset regnū meū ministri mei vtiq; decertarent: vt nō traderer iudeis. Oñdit hic regni eius quod apud nos ē ibecillitatē: qm a ministris h3 fortitudinē. supius vero regnū sufficiens ē sibi ipsi nullo indigens. Si igitur maius ē illud regnū: volēs captus ē se ipsum tradēs. **AVG.** Cū autem pbaſset regnū suū nō eē de hoc mūdo subdit: Nūc autē regnū meū nō ē hinc. non dicit: Non ē hic. hic enim ē regnū eius vsq; ad finē seculi

habens intra se cōmixta zizania vsq; ad messē: sed tñ nō ē hinc: q; pegrinatur in mūdo. **THEO.** Vel ideo nō dicit: Nō est hic: sed nō ē hinc. nam regnat in mūdo et vtitur eis pūione: et iuxta vōi cūtra disponit. Nō est autē ab infimis pstitutū regnū eius: sed celitus et ante secula. **CHRY.** Hinc autē heretici accipientes occasionez alienū eū eē a mūdi conditione dicūt. S; cū dicit: Regnū meū nō ē hinc: non priuat mūdum a sua pūdentia et pūelatione: s; oñdit regnū suū nō esse humanū neq; corruptibile. Seqtur: Dicit itaq; ei pilatus: Ergo rex es tu. respondit iesus: Tu dicis: q; rex sum ego. **AVG.** Non q; regem se timuit confiteri: sed ita dictū ē: vt neq; regē se neget: neq; regem se talē esse fateatur: cui regnū putet eē de hoc mūdo. Dictū est enim: Tu dicis. ac si diceret. Carnalis carnaliter dicis. Deinde subiūgit: Ego in hoc natus sū: et ad hoc veni in mūdū: vt testi. perhibe. veritati. Non ē pducenda huius pnois syllaba quod ait: In hoc natus sū: tanq; dixerit: In hoc natus sum: sed corripienda tanq; dixerit: Ad hoc natus sum: sicut et ait: Ad hoc veni in mūdum. vnde manifestū ē eū tēporalē natiuitatē suā hic cōmemorasse: quā icarnatus venit in mūdum: non illam sine initio quā deus erat. **THEO.** Vel aliter quesito p pilatū si dñs esset rex. Ego inq; in hoc natus sum. i. ad hoc quia rex sum. hoc enim ipso q; a rege pductus sū: me quoq; testor fore regem. **CHRY.** Si igitur rex natus ē: nihil nisi accipiens h3. Ad hoc inquit venit: vt testimoniū pbi beam veritati: hoc ē vt hoc ipsum suadeā oib;.

Et notandū ē q; suā humilitatē oñdit: dūz dīcentib;. Qm malefactor ē: ferebat silens. quādo vero interrogatus ē dō regno: tūc locutus ē ad pilatū: erudies eū et reducēs ad altiora: et ostendit se nihil versutū opatum eē p hoc quod dicit: Ut testimoniū pbi beam veritati. **AVG.** Cum autē christus testimoniū pbi beam veritati: testimoniū pbi beam si bi. eius quippe ē vox: Ego sum veritas. Sed q; nō oīum ē fides: adiungit atq; ait: Omnis qui ē ex veritate: audit vocem meā. Audis vtiq; interioribus auribus. i. obedit mee voci: ac si diceret: Credit mihi. Quod vero ait: Oīs qui ē ex veritate grām cōmendauit: quā fm ppositū vocat: Nam si naturā cogitemus in qua creati sumus: cum oēs veritas creauerit: quis non ē ex veritate: sed non oēs sūt: qbus vt obediāt veritati ex ipsa veritate pſtatur. Si enim dixisset: omnis qui audit vocē meā ex veritate est: ideo dictus ex veritate putaretur: q; obtemperat veritati. Nō autē hoc dicit: sed ait: omnis qui ē ex veritate audit vocem meā. Audis vtiq; ac per hoc nō ideo ē ex veritate q; eius audit vocem: sed ideo audit: q; ex veritate ē: quia hoc illi donum ex veritate collatū ē. **CHRY.** Hoc autē dicens: attrahit et suadet fieri eoz que dicuntur auditorē. ita deniq; et eū cepit hīs breuib; verbis vt quereretur: Quid est veritas. sequitur enim: Dixit ei pilatus: Quid est veritas. **THEO.** Nam fere ab hominibus euānerunt: et a cunctis erat incognita dum essent increduli.

Et cum hoc dixisset iterum exiuit ad iudeos: et dicit eis: Ego nullam inuenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis vt vnum dīmīttā vobis in pascha. Vultis ergo dīmīttā vobis regem iudeorum: Clamauerunt rursū omnes dicentes: Non hunc sed barrabaz. Erat at barrabas latro

AVG. Cum dixisset pilatus: Quid est veritas. credo in mentem illi venisse continuo pſuetudinez iudeoz quā solet eis dīmītti vnus in pascha: et ideo non expectauit vt responderet ei iesus: ne mora fieret cum recolisset morē quo posset eis in pascha dīmītti: quod eū valde voluisse manifestū est. vnde dicit: Et cum hoc dixisset: iterum exiuit ad iudeos. **CHRY.** Sciebat enim quidē quē nī am hoc indigebat tempore interrogatio. oportebat autē eū eripere ab impetu iudeorum. ideo et exiuit. **ALCVI.** Vel non expectabat audire responsum: q; forte in

dignus fuit audire. **Sequitur:** Et dixit eis: Ego nullus in eo inuenio cam. **CHR.** Non dixit: quia peccauit et dignus est morte: donare enim festo: sed primum eum excusans dicit: rogat ex abundantia: ut si nollit eum ut innocentem dimitteret saltem obnoxium donaretur. **Ideoque** idurrit. Est autem consuetudo vobis: ut vnum dimittat vobis in pascha. **BED.** Hec consuetudo non erat legis preceptum: sed ex antiqua patrum traditione descendit: ut ob recordationem liberationis ex egypto vnum etiam in die pasce dimitterent vincit. Deinde exhortatiue dicit: vultis ergo dimitta vobis regem iudeorum. **AVG.** Auelli enim ex eius corde non potuit se sum regem iudeorum esse tanquam hoc ibi sicut in titulo ipsa veritas fixit de qua quid esset interrogauit. **THE.** Pulchre autem pilatus respondet per hoc quod in nullo iesus errauerit: sed frustra inquietat ab eis velut regnum desideras. Non enim eum qui se regem assereret: ac emulum romane potestatis romanorum vicarius absoluit. Quamobrem in hoc quod dixit: Regem iudeorum absoluit: prius innoxium iesum perdit illud iudeos. quod d. quem vos criminamini ut regem: se putant hunc ergo absolutum iubeo: quasi tale non existens. **AVG.** Sed hoc audito clamauerunt. unde sequitur: Clamauerunt omnes rursus dicentes. Non hunc sed barrabam. Erat autem barrabas latro. Non reprehendimus o iudei quod per pascha liberastis nocentem sed occidistis innocentem: quod tamen nisi fieret verum pascha non fieret. **BED.** Quia ergo reliquerunt saluatorem et petiuerunt latronem: usque hodie diabolus sua latrocinia exercet in ipsos. **ALCVI.** Barrabas autem iterum dicitur: Iste filius magistri eorum. id est diabolus qui huic latroni suo scelere iudeis in sua perfidia magister fuit. **CA. XIX.**

Tunc ergo apprehendit pilatus iesum et flagellauit. Et milites plectentes coronam de spinis ipso fuerunt in capite eius: et veste purpurea circumdederunt eum: et veniebant ad eum et dicebant. Aue rex iudeorum. et dabat eis alapas. Exiit iterum pilatus foras: et dicit eis: Ecce adduco vobis eum foras ut cognoscatis quod nullam inuenio in eo cam. Exiit ergo iesus portans spineam coronam et purpureum vestimentum. et dicit eis: ecce homo. **AVG.** Cum iudei clamassent non iesum sibi dimitti a pilato velle: propter pascha: sed barrabam latronem: subdit. Tunc ergo apprehendit. id est et flagellauit. Hoc pilatus non ob aliud fecisse credendum est: nisi ut ei iniurijs iudei satiatum sufficeret sibi estimaret: usque ad eius mortem sentire desisteret. Ad hoc pertinet quod idem preses et cohorte suas permisit facere quod sequitur aut fortassis et iussit. dixit enim quod deinde fecerunt milites: pilatum tamen id iussisse non dixit. Sequitur enim: Et milites plect. coro. de spi. ipo. ca. ciuis: et veste pur. cir. eu. et ve. ad eu. et di. Aue rex iu. et da. ei alapas. **CHR.** Quia enim pilatus dixit eum regem iudeorum: schema ei stumelle de reliquo imponit. **BED.** Nam pro diademate spineam illi ipso fuerunt corona: et pro purpureo vestimento quo reges veteres utebantur: veste purpurea ei circumdant: ubi non debet videri et riu: quod matheus dicit circumdedit eum chlamidem cocinea: quod ut origenes refert: vni sunt materie coce et purpura. coecule enim inciduntur: et ex his gutte sanguinis fluunt: ex quibus vtriusque generis tigit vestimentum. et quibus hoc milites illud de faceret nobis: in opabant mysteria. Nam per spineam coronam nostrorum designatur peccatorum susceptio: quod sicut spinas tra nostri corporis geminat. In vestimento purpureo caro passionibus subiecta significat. Purpura etiam vestitur cum de triumphis sanctorum martyrum gloriatur. **CHR.** Non autem in iunctio principis erat quod faciebatur: sed ad gratiam iudaicam hoc faciebatur: quod neque circa initium ab illo iussu iuerunt nocentes: sed iudeis pecuniarum gratia gratificantes omnia audebant. tot autem et talibus factis ipse stabat siles. Tu vero audies bec

in mente habere prout: et regem orbis terrarum et angelorum dñs videns stumellam patientem: et oia ferentem silentio imitare.

AVG. Sic et implebatur que de se dixerat xps. sic martyres formabantur ad oia que per ecutores libuit tacere preterenda. sic regnum quod de hoc mundo non erat: superbum mundum non atroxitate pugnandi sed patienti humilitate vincebat.

CHR. Ut autem prout quod a militibus factum erat: in eum videtes respiraret a passione coronatum iesum adduxit ad eos. unde sequitur: Exiit iterum pilatus. et di. eis: Ecce adduco vo. eu. fo. ut cog. q. nullus in eo cam inuenio. **AVG.** Hinc apparet non ignorare pilato hec a militibus facta: siue iussit ea siue permisit illa. id est. ea qua supra diximus: ut hec ei ludibria inimici liberrime videret et ulterius sanguinem non sinit. unde sequitur: Exiit ergo ie. po. spi. co. et pur. ve. Non clarus ipse os plen' obprobrio. Sequitur: Et dicit eis: Ecce homo. q. d. Si regi iudeis iaz pariter: quia ab iectu videtis feruet ignominia: friget car inuidia.

Tunc ergo vidissent eum pontifices et ministri clamabant dicentes: Crucifige crucifige eum. Dicit eis pilatus: Accipite eum vos et crucifigite eum. Ego non inuenio in eo cam. Responderunt ei iudei: Nos legem habemus: et finem legem debemus mori: quod filium dei se fecit. Cum ergo audisset pilatus hunc sermonem magis timuit.

AVG. Iudeorum inuidia pro christi ignominia non frigidat: inardescit potius et increpuit: unde dñs. Tu ergo vultis eum pon. et mi. da. di. crucifi. cru. eu. **CHR.** Vidit ergo pilatus oia ianiter fieri. unde sequitur: Dicit eis pi. as. ci. cum vos et crucifigite. Execratus est hoc verbum ad rem non concessam eos impellantis. Ipsi enim dicebant eum: ut cum presidio iudicio hoc fieret: contingit autem prout iudicio presidio eum magis absolutum. unde sequitur: Ego enim non inuenio in eo cam. Continue enim eum ab accusationibus eruit. Unum manifestum est quod per priora propter illorum precessum instantiam sed iudeos canes nisi hoc suerentia conuerterent. nam sequitur: Responderunt iudei: Nos legem habemus. et finem legem debemus mori: quod si dei se fecit. **AVG.** Ecce alia mato: inuidia. puta quod illa videbatur velut affectate illicito ausu regie potestatis: et tamen neutrum sibi iesus mendaciter usurpauit: sed vtriusque verum est. et vni-genitus est dei filius. et rex a deo constitutus super syon montem sanctum eius: et vtriusque nunc demonstraret: nisi quid erat potentior: ratio maiorem patientior. **CHR.** Adinuicem enim ipsis disputantibus silebat: implens prophetiam illud: quod non aperuit os suum in humilitate sua iudicium enim sublatum est. **AVG.** de con. euan. Hoc autem potest congruere ei quod lucas: sed memorat: in accusatoe iudeorum dicit: hunc inuenimus solum uerentem gentem nostram: ut adiungatur: quod filium dei se fecit. **CHR.** Deinde pilatus quidam timer ab ipsis auditis: formidauit: ne forte verum esset quod dicebatur: et videretur inique agere. unde sequitur: Cum ergo audisset pilatus hunc sermonem magis timuit. **BED.** Non timuit quia legem audiuisset. quia alienigena erat: sed magis timuit ne filium dei occideret. **CHR.** Illi vero hoc dicentes non horruerunt: sed interficiunt eum pro quod oportuerat adorare.

Et ingressus est pretorium iterum: et dicit ad iesum: Unde es tu. Iesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei pilatus: Mihi non loqueris. Ne scis quod potestatem habeo crucifigere te: et potestatem habeo dimittere te. Respondit iesus: Non haberes potestatem aduersum me ullam: nisi tibi datus esset desuper. Propterea quod me tradidit tibi mal' peccati habes. Et exinde querebat pilatus dimittere eum.

CHR. Pilatus timore concussus: rursus inquisitioem facit. unde dicitur: Et ingressus est pretorium iterum: et dixit ad iesum: unde es tu. Non autem ultra interrogat. Quid fecisti